

6.3.2013

Juuan kunta
Poikolantie 1
83900 JUUKA

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Lähetän ohessa Juuan kunnan lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta.

Terv.

Aki Jäppinen

hallintojohtaja

Juuka

Lausunnon antaminen kuntarakennelakiluonnoksesta

489/10.101/2012

Khall § 72

Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarain ministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä on seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi.

Maan hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä. Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevan työryhmän tehtäväksi. Työryhmän valmistelemat tarkemmat kriteerit vahvistettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä 27.6.2012.

Nyt kyseessä oleva kuntarakenneluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmä on linjannut palvelurakenneluudistuksen jatkoa 15.11.2012.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;

- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan ministeriöön viimeistään 7.3.2013 mennessä.

Esityslistan liitteenä ovat:

- Lausuntopyyntö kuntarakennelakiluonnoksesta 22.11.2012, Liite 1
- Kuntarakennelakiluonnos perusteluineen, Liite 2
- Kuntauudistuksen eteneminen, Liite 3
- Kuntauudistuksen muiden hankkeiden eteneminen, Liite 4
- Sosiaali- ja terveystieteellisen ministerityöryhmän esitys sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi, Liite 5
- Juuan kunnan lausunto kuntarakennelaki lakiluonnoksesta, Liite 6

Kjoht Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se antaa Kuntarakennelakiluonnoksesta liitteen 6 mukaisen ja kokouksessa täsmennetyn lausunnon.

Khall päätös Hyväksyttiin.

Kvalt § 36 päätös Hyväksyttiin.

Allekirjoittamattomasta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Juuassa 6.3.2013

virallisesti

Aki Jäppinen
pöytäkirjanpitäjä

JUUAN KUNTA

Poikolantie 1

83900 Juuka

5.3.2013

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

PL 28

00023 Valtioneuvosto

JUUAN KUNNAN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö pyytää Juuan kunnan lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä lausumaan erityisesti:

- selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuudensisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Valtiovarainministeriö toteaa edelleen lausuntopyynnön liitteessä 3, että Kuntauudistus on kokonaisuus, jonka keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, metropoliratkaisu ja kuntien tehtävien arviointi. Näiden kaikkien tulee tukea toisiaan ja varmistaa tulevaisuuden kannalta riittävän vahvat ja elinvoimaiset kunnat.

Huomioiden edellä esitetty kuntauudistuksen kokonaisuus, eri osioiden etenemisen aikataulut sekä epätietoisuus siitä, edetäänkö kokonaisuuden

kannalta kuntarakenne edellä vai sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne edellä ja mikä on sairaanhoitopiirien ja tulevien ERVA - alueiden asema, on kyseenalaista ovatko lausuntopyynnössä kunnille kohdistetut erityiskysymykset selvitysvelvollisuudesta, esityksen sisältämistä määrärajoista ja menettelyistä, valtiovallan toimivallasta, yhdistymisavustuksen ehdoista ja niin edelleen uudistuksen etenemisen ja onnistumisen kannalta keskeisimmät syvempää tarkastelua vaativat alueet.

JUUAN KUNNAN TAHTO JA TULEVAISUUDEN TAVOITEET

Liittyen kuntarakennelakiluonnokseen Juuan kunta ilmoittaa, että kunnan tahtotilana on jatkaa itsenäisenä kuntana ja pitää palveluiden järjestämisvastuu itsellään.

Liittyen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmän esitykseen sosiaali- ja terveyden huollon palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi Juuan kunta ilmoittaa kantanaan, Pohjois-Karjalan olosuhteissa ensisijainen vaihtoehto on maakunnallinen sote-alue ja toissijainen ns. isäntäkunta-malli. Mikäli Pohjois-Karjalan olosuhteissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut organisoidaan tulevaisuudessa koko maakunnan kattavaksi sote-alueeksi, Juuan kunta kannattaa näin muodostuvan sote-alueen hallinnon järjestämistä kuntayhtymänä.

ERITYISOLOSUHTEET

Juuka on pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen kunta, jonka erityisolosuhteita ei riittävästi huomioida kuntarakennelakiluonnoksessa eikä sosiaali- ja terveydenhoidon järjestämislaissa. Palvelujen tasapuolisen saatavuuden näkökulmasta Juuan kunta hakee tarvittaessa poikkeuslupaa pystyäkseen itsenäisenä kuntana turvaamaan kuntalaisten peruspalvelut.

Erityisolosuhteet ja seudullinen suuntautuminen huomioiden Juuka korostaa lukeutumistaan Joensuun seutukuntaan. Näin ollen mahdollisen kuntaliitosselvityksen ensisijaiset yhteistyökumppanit muodostuvat Joensuun seudun muista kunnista.

UUDISTUSKOKONAISUUDEN AIKATAULU JA MARSSIJÄRJESTYS

Yleislausumana Juuan kunta toteaa, että huomioiden uudistuksen kokonaisuus, sen laajuus ja monimutkaisuus sitä on mahdoton viedä läpi kokonaisuutena esitetyissä aikatauluissa.

Uudistuskokonaisuuden aikataulu on epärealistinen ja marssijärjestys nurinkurinen. Kunnat eivät voi tehdä päteviä selvityksiä taloudestaan ja

kyvyistään järjestää palveluita yksin tai yhdessä ennen kuin sote-laki ja kuntien tehtäviä koskevat uudistusesitykset ovat valmiit.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmän esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi nyt lausuntokierroksella olevan kuntarakenneluonnoksen liitteessä todetaan lähtökohtana olevan peruspalveluiden vahvistaminen.

Tästä näkökulmasta Juuassa ja Itä- ja Pohjois-Suomessa yleisesti peruspalveluiden saatavuuden perusongelmana on lääkäreiden saatavuus ja tämän perusongelman monet seurausvaikutukset.

Lääkäreiden saatavuusongelma voidaan ratkaista nopeammin, kevyemmin ja helpommin järjestelemällä nykyinen kolmiportainen lääkärisresurssia tuhaava palveluiden tuottamistapa (terveyskeskukset, työterveyshuolto ja vakuutus-pohjaiset yksityiset lääkäripalvelut) uudelleen.

Juuan kunta pitää kiireellisimpänä rakenteellisena uudistuksena muodostaa riittävän suuret organisaatiot tuottamaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon palvelut. Riittävän suurena yksikkönä Juuka pitää Pohjois-Karjalan osalta maakunnallista, suunnilleen nykyisen Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin kokoista aluetta.

Tämä rakenteellinen uudistus tulisi toteuttaa nopeammalla aikataululla ja kuin kuntarakenteen uudistaminen ja sosiaalipalvelujen rakenteellinen organisointi ja mielellään niistä erillisenä. Tällä ratkaisulla olisi mahdollista turvata monissa asiantuntijalausunnoissa esiin tuotu tarve organisoida perus- ja erikoissairaanhoidon tuottaminen riittävän suuriin yksiköihin. Tämä tavoite on vaarassa lykkääntyä tai kokonaan vaarantua, jos se asiallisesti ja ajallisesti sidotaan yhteen kuntien itsemääräämisoikeuden kannalta hankalaan kuntarakennemuutokseen ja siihen liittyvään kaikkien sosiaalipalvelujen siirtymiseen isommille yksiköille.

Yhteenvetona edellä olevasta Juuan kunta esittää lausuntonaan että:

- **uudistuskokonaisuudessa edettäisiin siten, että ensin ratkaistaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki ja määriteltäisiin tulevat sote-alueet ja niiden tehtävät sekä ERVA- alueiden (= Yliopistolliset keskussairaala-alueet) suhde niihin ja tätä kokonaisuutta koskeva hallintojärjestelmä ja palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuut.**
- **sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen jälkeen toteutetaan kuntarakennelain ja kuntalain kokonaisuudistus lakiluonnoksessa esitetyillä**

**selvitysvelvollisuuksilla ja kuntien vapaaehtoisuuteen
perustuvilla kunnanvaltuustojen yhdistymispäätöksillä**

Lausuntopyynnössä erikseen esitettyihin kysymyksiin Juuan kunta toteaa seuraavaa:

1. Selvitysvelvollisuus, selvitysperusteet (ml. poikkeusperusteet) ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Lakiluonnoksen mukaisesti kunnalla olisi velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, jos yksikin seuraavista kolmesta selvitysperusteesta osoittaa selvitystarvetta: 1) palveluiden edellyttämä väestöpohja 2); työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne 3) kunnan taloudellinen tilanne.

Juuka on ns. pitkien etäisyyksien, noin 5300 asukkaan, harvaan asuttu kunta, joka kuuluu Joensuun seutukuntaan. Juuan kunta on tuottanut sosiaali- ja terveystaloudelliset peruspalvelutuotannon osalta itsenäisesti kuuluen Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiriin.

Juuka pitää tärkeänä, että kunnan esittämän tahtotilan mukaisesti selvitysalueita voi olla samanaikaisesti useita. Lisäksi Juuka pitää tärkeänä, että selvitysalueesta poikkeaminen mahdollistetaan lakiluonnoksen esittämällä tavalla ja niin että 20 tuhannen asukkaan väestöpohja ei tulisi olla kuntarakennelain lähtökohtana pinta-alaltaan suurissa ja harvaan asutuissa kunnissa.

2. Määräajat ja menettelyt

Laissa edellytettäisiin, että kunnat tekevät yhdistymiselvitykset ja niihin perustuvat yhdistymisesitykset 1. päivään huhtikuuta 2014 mennessä.

Laissa säädettäisiin kuntien velvollisuudesta ilmoittaa valtiovarainministeriölle 30 päivään marraskuuta 2013 mennessä, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää laissa edellytetysti kuntien yhdistymistä

Huomioiden kuntarakennelain yhtymäkohdat valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistukseen, kuntalain kokonaisuudistukseen, sosiaali- ja terveyshuollon järjestämislakiin, metropoliratkaisuun ja kuntien tehtävien arviointiin, Juuan kunta pitää esitettyä aikataulua liian kireänä.

3. Valtiovallan toimivalta kuntajaon muuttamisessa

Esityksessä ei laajennettaisi valtioneuvoston toimivaltaa päättää yleisesti kuntien yhdistymisestä kuntien valtuustojen sitä vastustaessa. Päätöksenteko kuntien yhdistymisestä perustuisi pääsääntöisesti kuntien yhteiseen esitykseen. Ainoa poikkeus tästä olisi erityisen vaikeassa

taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn kytketty valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien yhdistymisestä.

Juuan kunta lausuntonaan tukee esityksen linjauksia valtioneuvoston toimivallan osalta.

4. Yhdistymisavustusten ehdot ja määrät

Kuntarakennemuutosten toteuttamiseksi kunnille tarjottaisiin tukea laissa edellytettyjen yhdistymisselvitysten tekemiseen. Lisäksi kuntia kannustettaisiin tekemään tarvittavat kuntarakenteen muutokset suuntaamalla kunnille yhdistymisavustusta ja korvaamalla mahdolliset yhdistymisestä johtuvat valtionosuuden menetykset.

Juuan kunta lausuntonaan tukee esityksiä avustusten ehdoista ja määristä.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki tulee olemaan kuntia velvoittavampi kuin kuntarakennelaki. Kansallisesti ollaan pyrkimässä kaksipiiriseen sote - rakenteeseen koko maassa. Toistaiseksi näyttää olevan epäselvää mikä on nykyisten sairaanhoitopiirien asema tulevassa perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja ERVA – alueet sisältävässä ratkaisussa.

Julkisuudessa olleiden selvitysten mukaan ERVA-alueita olisi koko maassa viisi, joilla esityksen mukaan olisi koordinointi ja ohjausrooli. Juuan kunta kuuluu KYS-ERVA – alueeseen (Kuopion yliopistollinen keskussairaala).

Meneillään olevan ISKE – hankkeen (aikaisempi ISER – hanke) myötä tehdään selvitystyötä Oulun Yliopistollisen keskussairaalamallin mukaisesti myös Itä-Suomen alueelle.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmän esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi lähdetään siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoittamiseen kykenevän vahvan kunnan vaihtoehtona voidaan tarvittaessa antaa mahdollisuus poikkeusmenettelyyn, jossa kunnat yhdessä voivat muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita. Tavoitteena on, että sote-päätökset tukevat kuntarakenteen muutoksia siten, että peruskunnat ovat ensisijainen vaihtoehto.

Juuan kunnan näkökulmasta Pohjois-Karjalan olosuhteissa maakunnallinen sote-ratkaisu olisi tavoiteltavin vaihtoehto ratkaistaessa

perustason sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä. Tällä ratkaisulla turvataan uudistuksen yksi tärkeä palvelutavoite – kuntalaisten oikeus lähipalveluihin.

Juuan kunta

Kunnanhallitus

Pekka Pietiäinen
kunnanjohtaja

Aki Jäppinen
hallintojohtaja